

телно очертаното и така да се каже „закрепостеното“ във и чрез кръга съдържание има и свое собствено „съдържание“ и „съдба“, които невинаги са еквивалентни и еднопосочни на движението на кръга или на това, което е отвъд него.

В този смисъл съдържанието на кръга е своеобразна константност, относителна статичност, прекъснатост в непрекъснатостта, страдателност в активността, относителен покой или застой в изменчивостта и т. н. То в известен смисъл противостои на онова, което е извън, зад и пред, отгоре и отдолу на кръга.

Към вече казаното струва ми се е необходимо да се добави още нещо. Става въпрос за разпространеното в етнокултурния и митологичния потенциал на различни етноси (от различни континенти или региони на един и същ континент) на сакрално-смисловите инвенции, които се пораждат или свързват с представата за кръга. В своите изследвания и етнологични анализи С. Ейзенщейн разглежда неслучайно причините за отделянето на кръговата композиция като особена форма, имаща във и чрез себе си отражението и репродуцирането на значим комплекс от тайно неизживени и асоциативно, рефлекторно откликващи елементи, пресъздаващи смътното преживяване на спокойни, благи и благополучни стадии от „райското битие“. Именно кръговата форма символично и дискретно предполага равно и отговорно участие на всеки. За разлика от онези конфигурации, които със символичните си послания адресират изисквания към поведенската реализация на субекта, в която да се налага и рециклира вертикализирано йерархизираният тип на корелации, неинтересуващ се от персонално субективистичните претенции и очаквания, и т. н.¹⁰ Тъкмо кръговата конфигурация отразява във и чрез себе си някакво специфично спокойствие, гарантираност, определена стабилност и равнопоставеност на включените и проявяващите се във и чрез нея субекти в хода на съответните исторически или актуални събития.

Всички тези (изглеждащи някак си абстрактни) разсъждения струва ми се са необходими, за да се разбере по-добре съдбата и „портретът“ и на цирковите артисти, и на циганите като общност. Защото и при двете групи е налице тази противоречивост, двойственост, тази отвореност към движението и тази затвореност към